

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳԻՐՔ

ՀԱՏՎԱԾ I

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

ԳԼՈՒԽ 1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

ՀՈՂՎԱԾ 1. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Վարչական իրավախախտումների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության խնդիրն է պահպանել ԽՍՀՄ հասարակարգը, սոցիալիստական սեփականությունը, քաղաքացիների սոցիալ-տնտեսական, քաղաքական եւ անձնական իրավունքներն ու ազատությունները, ինչպես նաեւ ձեռնարկությունների, հիմնարկների եւ կազմակերպությունների իրավունքներն ու օրինական շահերը, կառավարման սահմանված կարգը, պետական եւ հասարակական կարգը, ամրապնդել սոցիալիստական օրինականությունը, կանխել իրավախախտումները, քաղաքացիներին դաստիարակել ԽՍՀՄ սահմանադրությունը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությունը եւ խորհրդային օրենքները ճշտիվ եւ անշեղորեն պահպանելու, մյուս քաղաքացիների իրավունքները, պատիվն ու արժանապատվությունը, սոցիալիստական համակեցության կանոնները հարգելու, իրենց պարտականությունները բարեխղճորեն կատարելու ոգով, հասարակության հանդեպ պատասխանատվության ոգով:

Այդ խնդիրն իրականացնելու համար վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգիրքը որոշում է, թե որ գործողությունը կամ անգործությունն է վարչական իրավախախտում, ինչպիսի վարչական տույժ, որ մարմնի (պաշտոնատար անձի) կողմից եւ ինչ կարգով կարող է նշանակվել վարչական իրավախախտում կատարած անձի նկատմամբ:

ՀՈՂՎԱԾ 2. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վարչական իրավախախտումների մասին ԽՍՀ Միության եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը կազմված է վարչական իրավախախտումների մասին ԽՍՀ Միության եւ միութենական հանրապետությունների օրենսդրության հիմունքներից, որոնք որոշում են այդ օրենսդրության սկզբունքները եւ սահմանում նրա ընդհանուր դրույթները, եւ դրանց համապատասխան հրատարակվող վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ԽՍՀՄ օրենսդրական ակտերից եւ ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի որոշումներից, սույն օրենսգրքից եւ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենսդրական ակտերից եւ Հայաստանի Հանրապետության նախարարների խորհրդի որոշումներից:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ԽՍՀ Միության եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտերը, ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի եւ Հայաստանի Հանրապետության նախարարների խորհրդի որոշումները, մինչեւ սահմանված կարգով սույն օրենսգրքի մեջ մտցնելը, կիրառվում են Հայաստանի Հանրապետության տերիտորիայում անմիջականորեն:

Սույն օրենսգրքի դրույթները տարածվում են նաեւ այն վարչական

իրավախախտումների վրա, որոնց կատարման համար պատասխանատվություն է նախատեսված դեռևս սույն օրենսգրքի մեջ չմտցված օրենսդրությամբ:

**ՀՈՂՎԱԾ 3. ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ**

Վարչական իրավախախտումների մասին ԽՍՀ Միության եւ միութենական հանրապետությունների օրենսդրության հիմունքներին համապատասխան վարչական իրավախախտումների մասին օրենսդրության բնագավառում ԽՍՀ Միության իրավասությանը ենթակա են՝

վարչական իրավախախտումների մասին ԽՍՀ Միության եւ միութենական հանրապետությունների օրենսդրության սկզբունքների որոշումը եւ ընդհանուր դրույթների սահմանումը.

վարչական պատասխանատվության սահմանումը՝ արտադրանքի ստանդարտացման եւ որակի. չափիչ միջոցները շրջանառության մեջ դնելու եւ պահելու ու դրանցից օգտվելու. հաշվառման եւ վիճակագրության. երկաթուղային, օդային, ծովային, խողովակամուղ տրանսպորտային միջոցների երթուկության եւ օգտագործման անվտանգության. ճանապարհային երթուկության. զինվորական հաշվառման. սահմանային ռեժիմի. անձնագրային սիստեմի. զենք, պայթուցիկ, ռադիոակտիվ նյութեր եւ թույլատրելի սիստեմի այլ օբյեկտներ ձեռք բերելու, պահելու եւ օգտագործելու կանոնների. ԽՍՀՄ տերիտորիան կարանտինային եւ այլ վարակիչ հիվանդություններ բերելուց ու տարածելուց պահպանելու կանոնների. մաքսային եւ մաքսանենգության դեմ պայքարի կանոնների. արժույթային շրջանառության կանոնների. ԽՍՀՄ-ում օտարերկրյա քաղաքացիների եւ քաղաքացիություն չունեցող անձանց գտնվելու կանոնների խախտման համար.

անհրաժեշտության դեպքում վարչական իրավախախտումների այնպիսի առանձին տեսակների վերաբերյալ գործերի քննության կարգի որոշումը, որոնց համար պատասխանատվությունը սահմանվում է ԽՍՀ Միության օրենսդրությամբ:

ԽՍՀ Միության իրավասությանը ենթակա է նաեւ ընդհանուր-միութենական նշանակություն ունեցող այլ հարցերով վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսդրությունը:

(3-րդ հոդվածը փոփ. 24.11.04 ՀՕ-136-Ն օրենք)

**ՀՈՂՎԱԾ 4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ**

Հայաստանի Հանրապետության իրավասությանը ենթակա են՝

ԽՍՀ Միության իրավասությանը չվերաբերող հարցերով վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսդրությունը.

այն հարցերի շրջանակի սահմանումը, որոնց վերաբերյալ պատգամավորների տեղական խորհուրդները, բացի ավանային եւ գյուղական խորհուրդներից, կարող են օրենսդրական ակտերով սահմանվող շրջանակներում ընդունել որոշումներ, որոնց խախտման համար նախատեսվում է վարչական պատասխանատվություն:

**ՀՈՂՎԱԾ 5. ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԻ
ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԳՈՐԾԱԴԻՐ
ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ**

Պատգամավորների շրջանային, քաղաքային, քաղաքի շրջանային խորհուրդները օրենսդրական ակտերով սահմանվող շրջանակներում կարող են՝ ընդունել տարերային աղետների եւ համաճարակների դեմ պայքարի հարցերի վերաբերյալ որոշումներ, որոնք վարչական պատասխանատվություն են նախատեսում դրանց խախտման համար.

սահմանել կանոններ, որոնց խախտումը վարչական պատասխանատվություն է առաջացնում սույն օրենսգրքի 112 հոդվածով:

Պատգամավորների շրջանային, քաղաքային, քաղաքի շրջանային խորհուրդների գործադիր կոմիտեները կարող են ընդունել տարերային աղետների եւ համաճարակների դեմ պայքարի հարցերի վերաբերյալ որոշումներ, որոնք վարչական պատասխանատվություն են նախատեսում դրանց խախտման համար, ինչպես նաեւ իրենց իրավասության շրջանակներում սահմանել կանոններ, որոնց խախտումը վարչական պատասխանատվություն է առաջացնում սույն օրենսգրքի 112 հոդվածով:

ՀՈՒՎԱԾ 6. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽՍՏՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՆԽՈՒՄԸ

Պետական մարմինները, հասարակական կազմակերպությունները, աշխատավորական կոլեկտիվները մշակում եւ իրականացնում են այնպիսի միջոցառումներ, որոնց նպատակն է կանխել վարչական իրավախախտումները, բացահայտել եւ վերացնել դրանց կատարմանը նպաստող պատճառներն ու պայմանները, քաղաքացիներին դաստիարակել բարձր գիտակցականության եւ կարգապահության, խորհրդային օրենքների խստիվ պահպանման ոգով:

Պատգամավորների խորհուրդները, ԽՍՀՄ սահմանադրությանը եւ ՀՀ սահմանադրությանը համապատասխան, ապահովելով օրենքների, պետական եւ հասարակական կարգի պահպանությունը, քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանությունը, իրենց տերիտորիայում կոորդինացնում են վարչական իրավախախտումների կանխման ուղղությամբ պետական ու հասարակական բոլոր մարմինների աշխատանքը, ղեկավարում են ներքին գործերի մարմինների, վարչական հանձնաժողովների, անչափահասների գործերի հանձնաժողովների եւ վարչական իրավախախտումների դեմ պայքարի կոչված՝ իրենց հաշվետու մյուս մարմինների գործունեությունը:

ՀՈՒՎԱԾ 7. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽՍՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԿԻՐԱՌԵԼԻՍ

Ոչ ոք չի կարող վարչական իրավախախտման կապակցությամբ ներգործության միջոցի ենթարկվել այլ կերպ, քան օրենսդրությամբ սահմանված հիմունքներով ու կարգով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի վարույթը իրականացվում է սոցիալիստական օրինականությունը խստորեն պահպանելու հիման վրա:

Վարչական ներգործության միջոցներ կիրառելու լիազորություն ունեցող մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք այն իրականացնում են իրենց իրավասության շրջանակներում, օրենսդրությանը խստիվ համապատասխան:

Վարչական իրավախախտումների համար ներգործության միջոցներ կիրառելիս օրենսդրության պահանջների կատարումն ապահովվում է վերադաս մարմինների ու պաշտոնատար անձանց կողմից սիստեմատիկ վերահսկողությամբ, դատախազական հսկողությամբ, գանգատարկման իրավունքով, օրենսդրությամբ սահմանված այլ միջոցներով:

ՀՈՂՎԱԾ 8. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ
ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վարչական իրավախախտում կատարած անձը ենթակա է պատասխանատվության իրավախախտումը կատարելու ժամանակ եւ վայրում գործող օրենսդրության հիման վրա:

Վարչական իրավախախտումների համար պատասխանատվությունը մեղմացնող կամ վերացնող ակտերը հետադարձ ուժ ունեն, այսինքն՝ տարածվում են նաեւ այդ ակտերի հրատարակումից առաջ կատարված իրավախախտումների վրա: Վարչական իրավախախտումների համար պատասխանատվություն սահմանող կամ այն ուժեղացնող ակտերը հետադարձ ուժ չունեն:

Վարչական իրավախախտումների գործերի վարույթը իրականացվում է իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննության ժամանակ եւ վայրում գործող օրենսդրության հիման վրա:

ՀԱՏՎԱԾ II

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄ ԵՎ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍ

ԳԼՈՒԽ 2.

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՅՆ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀՈՂՎԱԾ 9. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄ ՀԱՍԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վարչական իրավախախտում (զանցանք) է համարվում պետական կամ հասարակական կարգի, սոցիալիստական սեփականության, քաղաքացիների իրավունքների եւ ազատությունների, կառավարման սահմանված կարգի դեմ ոտնձգվող հակաիրավական, մեղավոր (ղիտավորյալ կամ անզգույշ) այնպիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենսդրությամբ նախատեսված է վարչական պատասխանատվություն:

Սույն օրենսգրքով նախատեսված իրավախախտումների համար վարչական պատասխանատվություն առաջանում է, եթե այդ խախտումները իրենց բնույթով քրեական պատասխանատվություն չեն առաջացնում գործող օրենսդրությանը համապատասխան:

ՀՈՂՎԱԾ 10. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄԸ ԴԻՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԿԱՏԱՐԵԼԸ

Վարչական իրավախախտումը համարվում է ղիտավորությամբ կատարված, եթե այն կատարող անձը գիտակցել է իր գործողության կամ անգործության հակաիրավական բնույթը, կանխատեսել է դրա վնասակար հետեւանքները եւ ցանկացել դրանք, կամ գիտակցաբար թույլ է տվել այդ հետեւանքների առաջացումը:

ՀՈՂՎԱԾ 11. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄԸ ԱՆԶԳՈՒՇՈՒԹՅԱՄԲ

ԿԱՏԱՐԵԼԸ

Վարչական իրավախախտումը համարվում է անզգուշությամբ կատարված, եթե այն կատարած անձը կանխատեսել է իր գործողության կամ անգործության վնասակար հետեւանքների առաջացման հնարավորությունը, բայց թեթեւամտորեն հույս է ունեցել կանխելու դրանք կամ չի կանխատեսել այդպիսի հետեւանքներ առաջանալու հնարավորությունները, թեեւ պարտավոր էր եւ կարող էր կանխատեսել դրանք:

ՀՈՒՎԱԾ 12. ԱՅՆ ՏԱՐԻՔԸ, ՈՐԸ ԼՐԱՆԱԼՈՒՑ ՀԵՏՈ ԱՌԱՋԱՆՈՒՄ Է ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչական պատասխանատվության ենթակա են այն անձինք, որոնց տասնվեց տարին լրացել է մինչեւ վարչական իրավախախտում կատարելու պահը:

ՀՈՒՎԱԾ 13. ԱՆՉԱՓԱՀԱՍՆԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Տասնվեցից մինչեւ տասնութ տարեկան հասակում վարչական իրավախախտումներ կատարած անձանց նկատմամբ կիրառվում են Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահության կողմից հաստատված Անչափահասների գործերի հանձնաժողովների կանոնադրությամբ նախատեսված միջոցները:

Տասնվեցից մինչեւ տասնութ տարեկան հասակում գտնվող անձինք սույն օրենսգրքի 53, 123-131, 160, 172, 173, 182, 190-193 հոդվածներով նախատեսված վարչական իրավախախտումներ կատարելու դեպքում ենթակա են վարչական պատասխանատվության ընդհանուր հիմունքներով: Հաշվի առնելով կատարված իրավախախտման բնույթն ու խախտողի անձը, նշված անձանց վերաբերյալ գործերը (բացառությամբ սույն օրենսգրքի 182 հոդվածով նախատեսված իրավախախտումներ կատարած անձանց) կարող են հանձնվել, իսկ սույն օրենսգրքի 53 հոդվածով նախատեսված իրավախախտումներ կատարելու դեպքում, որպես կանոն, ենթակա են հանձնման, շրջանային (քաղաքային), քաղաքների շրջանային խորհուրդների գործկումների անչափահասների գործերի հանձնաժողովների քննությանը:

Տասնվեցից մինչեւ տասնութ տարեկան անչափահասները ընդհանուր հիմունքներով կարող են ենթակա լինել վարչական պատասխանատվության ԽՍՀՄ օրենսդրական ակտերով ուղղակիորեն նախատեսված նաեւ այլ դեպքերում:

ՀՈՒՎԱԾ 14. ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պաշտոնատար անձինք ենթակա են վարչական պատասխանատվության այնպիսի վարչական իրավախախտումների համար, որոնք կապված են կառավարման կարգի, պետական ու հասարակական կարգի, բնության, բնակչության առողջության պահպանության ոլորտում սահմանված կանոնները եւ մյուս այն կանոնները չպահպանելու հետ, որոնց կատարման ապահովումը մտնում է նրանց պաշտոնեական պարտականությունների մեջ:

ՀՈՒՎԱԾ 15. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱՔԱՄԵՏՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ԵՎ ՄՅՈՒՍ ԱՅՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՈՐՈՆՑ ՎՐԱ ՏԱՐԱԾՎՈՒՄ Է ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐՔԵՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Զինճառայողները եւ գորահավաքների կանչված զինապարտները, ինչպէս նաեւ ներքին գործերի մարմինների շարքային կազմին եւ պետկազմին պատկանող անձինք վարչական իրավախախտումների համար պատասխանատվություն են կրում ըստ կարգապահական կանոնագրքերի: Ճանապարհային երթուղիների կանոնների, որսի, ձկնորսության եւ ձկան պաշարների պահպանության կանոնների, մաքսային կանոնների խախտման եւ մաքսանենգության համար այդ անձինք վարչական պատասխանատվություն են

կրում ընդհանուր հիմունքներով: Նշված անձանց նկատմամբ տուգանք չի կարող կիրառվել:

Սույն հոդվածի առաջին մասում նշված անձանցից բացի մյուս անձինք, որոնց վրա տարածվում է կարգապահական կանոնագրքերի կամ կարգապահության վերաբերյալ հատուկ կանոնադրությունների գործողությունը, դրանցով ուղղակիորեն նախատեսված դեպքերում վարչական իրավախախտումների համար կրում են կարգապահական, իսկ մնացած դեպքերում վարչական պատասխանատվություն՝ ընդհանուր հիմունքներով:

Սույն հոդվածի առաջին մասում նշված դեպքերում այն մարմինները (պաշտոնատար անձինք), որոնց վերապահված է վարչական տույժեր նշանակելու իրավունք, կարող են տույժեր նշանակելու փոխարեն իրավախախտումների վերաբերյալ նյութերը հանձնել համապատասխան մարմիններին՝ մեղավորներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հարցի լուծման համար:

(15-րդ հոդվածը փոփ. 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 16. ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆԵՐԻ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՅԻՈՒԹՅՈՒՆ ԶՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության տերիտորիայում գտնվող օտարերկրյա քաղաքացիները եւ քաղաքացիություն չունեցող անձինք ենթակա են վարչական պատասխանատվության ԽՍՀՄ քաղաքացիների հետ ընդհանուր հիմունքներով:

Հայաստանի Հանրապետության տերիտորիայում այն օտարերկրյա քաղաքացիների կողմից կատարված վարչական իրավախախտումների պատասխանատվության հարցը, ովքեր

գործող օրենքների եւ ԽՍՀՄ միջազգային պայմանագրերի համաձայն ԽՍՀ Միության եւ Հայաստանի Հանրապետության վարչական պատասխանատվության հանդեպ օգտվում են անձեռնմխելիության իրավունքից, լուծվում է դիվանագիտական ճանապարհով:

ՀՈՒՎԱԾ 17. ԾԱՅՐԱՀԵՂ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչական պատասխանատվության ենթակա չէ այն անձը, որը թեեւ սույն օրենսգրքով կամ վարչական իրավախախտումների համար վարչական պատասխանատվություն սահմանող այլ նորմատիվ ակտերով նախատեսված գործողություն է կատարել, սակայն գործել է ծայրահեղ անհրաժեշտության վիճակում, այսինքն՝ մի այնպիսի վտանգ վերացնելու համար, որը սպառնացել է պետական կամ հասարակական կարգին, սոցիալիստական սեփականությանը, քաղաքացիների իրավունքներին ու ազատություններին, կառավարման սահմանված կարգին, եթե այդ վտանգը տվյալ հանգամանքներում չէր կարելի վերացնել այլ միջոցներով եւ եթե հասցված վնասը կանխված վնասի համեմատությամբ ավելի նվազ կարեւորություն ունի:

ՀՈՒՎԱԾ 18. ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչական պատասխանատվության ենթակա չէ այն անձը, որը թեեւ սույն օրենսգրքով կամ վարչական իրավախախտումների համար վարչական

պատասխանատվություն սահմանող այլ նորմատիվ ակտերով նախատեսված գործողություն է կատարել, սակայն գործել է անհրաժեշտ պաշտպանության վիճակում, այսինքն՝ հակաիրավական ոտնձգությունից պաշտպանելիս է եղել պետական կամ հասարակական կարգը, սոցիալիստական սեփականությունը, քաղաքացիների իրավունքներն ու ազատությունները, կառավարման սահմանված կարգը ոտնձգություն կատարողին վնաս պատճառելու ճանապարհով, ընդորոմ, եթե թույլ չի տրվել անհրաժեշտ պաշտպանության սահմանների անցում:

ՀՈՒՎԱԾ 19. ԱՆՄԵՂՍՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչական պատասխանատվության ենթակա չէ այն անձը, որը հակաիրավական գործողություն կամ անգործություն կատարելու ժամանակ գտնվել է անմեղսունակ վիճակում, այսինքն՝ խրոնիկական հոգեկան հիվանդության, հոգեկան գործունեության ժամանակավոր խանգարման, տկարամտության կամ այլ հիվանդագին վիճակի հետեւանքով
չէր կարող իրեն հաշիվ տալ իր գործողությունների համար կամ ղեկավարել այդ գործողությունները:

**ՀՈՒՎԱԾ 20. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՆՅՈՒԹԵՐԸ
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՍ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՆՁՆԵԼԸ**

Վարչական իրավախախտում կատարած անձը ազատվում է վարչական պատասխանատվությունից, եւ նյութերը հանձնվում են ընկերական դատարանի, հասարակական կազմակերպության կամ աշխատավորական կոլեկտիվի քննությանը, եթե հաշիվ առնելով կատարված իրավախախտման բնույթը եւ իրավախախտողի անձը, նրա նկատմամբ նպատակահարմար է կիրառել հասարակական ներգործության միջոց:

Սույն օրենսգրքի 126, 129, 133, 159, 163, 174-177 հոդվածներով նախատեսված իրավախախտումներ կատարելու համար վարչական պատասխանատվությունից սույն հոդվածի առաջին մասում նշված հիմունքներով ազատված անձանց վերաբերյալ նյութերը կարող են հանձնվել նաեւ ձեռնարկությունում, հիմնարկում, կազմակերպությունում եւ դրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում ստեղծված հարբեցողության դեմ պայքարի հանձնաժողովի քննությանը:

Սույն օրենսգրքի 53, 126, 129, 133, 159, 163, 165, 172, 174-177 հոդվածներով նախատեսված վարչական իրավախախտումներ կատարած անձանց նկատմամբ կիրառված հասարակական ներգործության միջոցների մասին ադմինիստրացիան, ձեռնարկությունում, հիմնարկում, կազմակերպությունում եւ դրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում ստեղծված հարբեցողության դեմ պայքարի հանձնաժողովը, ընկերական դատարանը կամ հասարակական կազմակերպությունը պարտավոր են նյութերն ստանալու օրվանից սկսած տասնօրյա ժամկետում հայտնել նյութերն ուղարկող մարմնին (պաշտոնատար անձին):

**ՀՈՒՎԱԾ 21. ՆՎԱԶ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՄԱՆ
ԴԵՊՔՈՒՄ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԻՑ
ԱԶԱՏԵԼՈՒ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Եթե կատարված վարչական իրավախախտումը նվազ նշանակություն ունի, գործը վճռելու համար լիազորված մարմինը (պաշտոնատար անձը) կարող է խախտողին ազատել

վարչական պատասխանատվությունից եւ բավարարվել բանավոր դիտողությամբ:

ԳԼՈՒԽ 3. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺ

ՀՈՂՎԱԾ 22. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Վարչական տույժը համարվում է պատասխանատվության միջոց եւ կիրառվում է, նպատակ ունենալով վարչական իրավախախտում կատարած անձին դաստիարակել խորհրդային օրենքները պահպանելու, սոցիալիստական համակեցության կանոնները հարգելու ոգով, ինչպես նաեւ կանխել ինչպես իր իսկ՝ իրավախախտողի, այնպես էլ ուրիշ անձանց կողմից նոր իրավախախտումների կատարումը:

ՀՈՂՎԱԾ 23. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Վարչական իրավախախտումներ կատարելու համար կարող են կիրառվել հետեւյալ վարչական տույժերը՝

- 1) նախազգուշացում.
- 2) տուգանք.
- 3) վարչական իրավախախտում կատարելու գործիք կամ անմիջական օբյեկտ հանդիսացող առարկայի հատուցմամբ վերցնում.
- 4) վարչական իրավախախտում կատարելու գործիք կամ անմիջական օբյեկտ հանդիսացող առարկայի բռնագրավում.
- 5) քաղաքացուն տրված հատուկ իրավունքից (տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից, որսորդության իրավունքից) զրկում:

ԽՍՀ Միության եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտերով կարող են սահմանվել, բացի սույն հոդվածում նշվածներից, նաեւ վարչական տույժերի այլ տեսակներ՝ վարչական իրավախախտումների մասին ԽՍՀ Միության եւ միութենական հանրապետությունների օրենսդրության հիմունքների սկզբունքներին եւ ընդհանուր դրույթներին համապատասխան:

ԽՍՀՄ օրենսդրությամբ կարող է նախատեսվել օտարերկրյա քաղաքացիների եւ քաղաքացիություն չունեցող անձանց վարչական վտարում ԽՍՀՄ սահմաններից՝ խորհրդային իրավակարգը կոպիտ խախտող վարչական իրավախախտումներ կատարելու համար:

(23-րդ հոդվածը փոփ. 11.05.92, փոփ. 30.11.96, 23.06.96, 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 24. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺԵՐ

Առարկաները հատուցմամբ վերցնելը եւ բռնագրավումը կարող են կիրառվել ինչպես իբրեւ հիմնական, այնպես էլ իբրեւ լրացուցիչ վարչական տույժեր. սույն օրենսգրքի 23 հոդվածի առաջին մասում թվարկված մյուս վարչական տույժերը կարող են կիրառվել միայն որպես հիմնական տույժեր:

Մեկ վարչական իրավախախտման համար կարող է նշանակվել հիմնական կամ հիմնական ու լրացուցիչ տույժ:

ՀՈՂՎԱԾ 25. ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

Նախազգուշացումը որպես վարչական տույժի միջոց արվում է գրավոր: Օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում նախազգուշացումը արձանագրվում է այլ սահմանված եղանակով:

ՀՈՒՎԱԾ 26. ՏՈՒԳԱՆՔ
(26-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)
(11.05.92, 18.08.93, 23.06.97 խմբագրությամբ):

ՀՈՒՎԱԾ 27. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԳՈՐԾԻՔ
ԿԱՄ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԲՅԵԿՏ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ԱՌԱՐԿԱՆ
ՀԱՏՈՒՑՄԱՄԲ ՎԵՐՑՆԵԼԸ

Վարչական իրավախախտում կատարելու գործիք կամ անմիջական օրյեկտ հանդիսացող առարկան հատուցմամբ վերցնելն այն է, որ առարկան հարկադիր կարգով վերցվում է եւ այնուհետեւ իրացվում, ստացված գումարը հանձնելով նախկին սեփականատիրոջը՝ վերցված առարկայի իրացման ծախսերի պահումով:

Հրազենը եւ զինամթերքը հատուցմամբ վերցնել չի կարող կիրառվել այն անձանց նկատմամբ, որոնց համար որսորդությունը գոյության հիմնական աղբյուրն է:

Հատուցմամբ վերցնում կիրառելու կարգը եւ վերցնելու ենթակա առարկաների տեսակները սահմանվում են ԽՍՀ Միության օրենսդրությամբ, սույն օրենսգրքով եւ Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենսդրությամբ:

ՀՈՒՎԱԾ 28. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԳՈՐԾԻՔ
ԿԱՄ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԲՅԵԿՏ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԻ
ԲՈՆԱԳՐԱՎՈՒՄԸ

Վարչական իրավախախտում կատարելու գործիք կամ անմիջական օրյեկտ հանդիսացող առարկայի բռնագրավումն այն է, որ այդ առարկան հարկադիր կարգով անհատույց դարձվում է պետական սեփականություն: Բռնագրավվել կարող է միայն այն առարկան, որը խախտողի անձնական սեփականությունն է, եթե Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտերով այլ բան չի նախատեսված:

Հրազենի, որսի այլ գործիքների եւ զինամթերքի բռնագրավում չի կարող կիրառվել այն անձանց նկատմամբ, որոնց համար որսորդությունը գոյության հիմնական աղբյուրն է:

Բռնագրավում կիրառելու կարգը, բռնագրավման ոչ ենթակա առարկաների ցանկը սահմանվում է ԽՍՀ Միության օրենսդրությամբ, սույն օրենսգրքով եւ Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենսդրությամբ:

(11.05.92, 23.06.97 խմբագրությամբ):

ՀՈՒՎԱԾ 29. ՔԱՂԱՔԱՑՈՒՆ ՏՐՎԱԾ ՀԱՏՈՒԿ
ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՑ ՋՐԿՈՒՄԸ

Քաղաքացուն տրված հատուկ իրավունքից (տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից, որսորդության իրավունքից) զրկում կիրառվում է մինչեւ երեք տարի ժամանակով՝ այդ իրավունքից օգտվելու կարգը կոպիտ կերպով կամ սխտեմատիկորեն խախտելու համար:

Այդպիսի իրավունքից զրկելու ժամկետը չի կարող տասնհինգ օրից պակաս լինել, եթե ԽՍՀ Միության եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտերով այլ բան չի սահմանված:

Որսորդության իրավունքից զրկում չի կարող կիրառվել այն անձանց նկատմամբ, որոնց համար որսորդությունը գոյության հիմնական աղբյուրն է:

(29-րդ հոդվածը փոփ. 30.11.96, 21.02.07 ՀՕ-73-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 30. ՈՒՂՂԻՉ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ
(30-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 31. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱԼԱՆՔ
(31-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենք)
(01.07.91 խմբագրությամբ):

ԳԼՈՒԽ 4. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺ ՆՇԱՆԱԿԵԼԸ

ՀՈՒՎԱԾ 32. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՏՈՒՅԺ
ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Վարչական իրավախախտման համար տույժը նշանակվում է կատարված իրավախախտման

համար պատասխանատվություն նախատեսող նորմատիվ ակտով սահմանված շրջանակներում, վարչական իրավախախտումների մասին ԽՍՀ Միության եւ միութենական հանրապետությունների օրենսդրության հիմունքներին, սույն օրենսգրքին եւ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ մյուս ակտերին ճիշտ համապատասխան:

Տույժ նշանակելիս հաշվի են առնվում կատարված իրավախախտման բնույթը, խախտողի անձը, նրա մեղքի աստիճանը, գույքային դրությունը, պատասխանատվությունը մեղմացնող եւ ծանրացնող հանգամանքները:

Այն դեպքերում, երբ ճանապարհային երթեւեկության կանոնի խախտումն ամրագրվել է տեսանկարահանման կամ լուսանկարահանման միջոցով, ապա սույն օրենսգրքով նախատեսված վարչական պատասխանատվությունը կրում է այն անձը, ում անվամբ հաշվառված է տրանսպորտային միջոցը, իսկ եթե տրանսպորտային միջոցը հանդիսանում է իրավաբանական անձի սեփականություն, ապա այն անձը, որին ամրացված է տրանսպորտային միջոցը կամ տրանսպորտային միջոցն ամրացնելու իրավասություն ունեցող անձը, եթե չեն ապացուցում, որ խախտումը կատարել է այլ անձ:

Տեսանկարահանող կամ լուսանկարահանող սարքերով ամրագրված ճանապարհային երթեւեկության կանոնների խախտումներով իրականացվող վարչական վարույթի առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքով:

(32-րդ հոդվածը փոփ. 16.12.05 ՀՕ-26-Ն, 30.11.96, 21.02.07 ՀՕ-73-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 33. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐԸ

Վարչական իրավախախտման համար պատասխանատվությունը մեղմացնող հանգամանքներ են համարվում՝

- 1) մեղավորի անկեղծ զոջումը.
- 2) իրավախախտման վնասակար հետեւանքները մեղավորի կողմից կանխելը, պատճառած վնասը կամավոր հատուցելը կամ վերացնելը.
- 3) իրավախախտում կատարելը հոգեկան խիստ հուզմունքի ազդեցության տակ կամ էլ անձնական կամ ընտանեկան ծանր հանգամանքների զուգադիպությամբ.
- 4) իրավախախտում կատարելը անչափահասի կողմից.
- 5) իրավախախտում կատարելը հղի կնոջ կամ մինչեւ մեկ տարեկան երեխա ունեցող կնոջ կողմից:

ԽՍՀ Միության եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ կարող են

նախատեսվել վարչական իրավախախտման համար պատասխանատվությունը մեղմացնող նաեւ

այլ հանգամանքներ: Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը լուծող մարմինը (պաշտոնատար անձը) կարող է մեղմացուցիչ համարել նաեւ այնպիսի հանգամանքներ, որոնք չեն նշված օրենսդրության մեջ:

**ՀՈՒՎԱԾ 34. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԾԱՆՐԱՑՆՈՂ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐԸ**

Վարչական իրավախախտման համար պատասխանատվությունը ծանրացնող հանգամանքներ են համարվում՝

1) հակաիրավական վարքագիծը շարունակելը, չնայած այն դադարեցնելու մասին դրա համար լիազորված անձանց պահանջին.

2) մեկ տարվա ընթացքում կրկին անգամ նման իրավախախտում կատարելը, որի համար անձն արդեն ենթարկվել է վարչական տույժի. իրավախախտում կատարելը նախկինում հանցագործություն կատարած անձի կողմից.

3) անչափահասին իրավախախտման մեջ ներգրավելը.

4) իրավախախտումը մի խումբ անձանց կողմից կատարելը.

5) իրավախախտումը տարերային աղետի պայմաններում կամ այլ արտակարգ հանգամանքներում կատարելը.

6) իրավախախտումը հարբած վիճակում կատարելը: Վարչական տույժ նշանակող մարմինը (պաշտոնատար անձը), նայած վարչական իրավախախտման բնույթին, կարող է տվյալ հանգամանքը ծանրացուցիչ չհամարել:

**ՀՈՒՎԱԾ 35. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺԵՐ ՆՇԱՆԱԿԵԼԸ ՄԻ ՔԱՆԻ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՍՏՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ**

Մեկ անձի կողմից երկու կամ ավելի վարչական իրավախախտումներ կատարելու դեպքում վարչական տույժը նշանակվում է յուրաքանչյուր իրավախախտման համար առանձին-առանձին:

Եթե անձը կատարել է մի քանի վարչական իրավախախտումներ, որոնց վերաբերյալ գործերը միաժամանակ քննվում են նույն մարմնի (պաշտոնատար անձի) կողմից, տույժը նշանակվում է առավել լուրջ խախտման համար սահմանված սանկցիայի շրջանակներում: Այդ դեպքում հիմնական տույժին կարող է միացվել կատարված իրավախախտումներից ցանկացածի համար պատասխանատվության վերաբերյալ հողվածներով նախատեսված լրացուցիչ տույժերից մեկը:

ՀՈՒՎԱԾ 36. ՀԱՏՈՒԿ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՑ ՁՐԿԵԼՈՒ ԺԱՄԿԵՏԻ ՀԱՇՎՈՒՄԸ

Հատուկ իրավունքից զրկելու ժամկետը հաշվվում է տարիներով, ամիսներով կամ օրերով:

(36-րդ հոդվածը փոփ. 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 37. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

Վարչական տույժը կարող է նշանակվել իրավախախտումը կատարվելու օրվանից ոչ ուշ, քան երկու ամսվա ընթացքում, իսկ շարունակվող եւ տեւող իրավախախտման դեպքում՝ այն բացահայտվելու օրվանից երկու ամսվա ընթացքում, բացառությամբ սույն հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

Քրեական գործի հարուցումը մերժելու կամ քրեական գործը կարճելու դեպքում, բայց երբ խախտողի գործողություններում առկա են վարչական իրավախախտման նշաններ, վարչական տույժը կարող է նշանակվել քրեական գործի հարուցումը մերժելու կամ այն կարճելու մասին որոշում կայացվելու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկ ամսվա ընթացքում:

Մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ գործերով վարչական տույժը կարող է նշանակվել իրավախախտումը հայտնաբերվելու օրվանից երկու ամսվա ընթացքում, սակայն ոչ ուշ, քան իրավախախտումը կատարվելու օրվանից 3 տարվա ընթացքում: (37-րդ հոդվածը փոփ. 18.08.93, 23.06.97, 13.06.06 ՀՕ-138-Ն օրենքներ)

**ՀՈՂՎԱԾ 38. ԱՅՆ ԺԱՄԿԵՏԸ, ՈՐԸ ԼՐԱՆԱԼՈՒՑ ՀԵՏՈ ԱՆՁԸ
ՀԱՄԱՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺԻ ՉԵՆԹԱՐԿՎԱԾ**

Եթե վարչական տույժի ենթարկված անձը տույժի կատարումն ավարտելու օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նոր վարչական իրավախախտում չի կատարել, ապա այդ անձը համարվում է վարչական տույժի չենթարկված:

**ՀՈՂՎԱԾ 39. ՊԱՏՃԱՌՎԱԾ ՎՆԱՍԸ ՀԱՏՈՒՑԵԼՈՒ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԴՆԵԼԸ**

Եթե վարչական իրավախախտում կատարվելու հետեւանքով գույքային վնաս է պատճառվել քաղաքացուն, ձեռնարկությանը, հիմնարկին կամ կազմակերպությանը, ապա վարչական հանձնաժողովը, պատգամավորների ավանային, գյուղական խորհրդի գործադիր կոմիտեն, անչափահասների գործերի հանձնաժողովը, ժողովրդական դատավորը վարչական իրավախախտման համար տույժ նշանակելու հարցը լուծելիս իրավունք ունեն միաժամանակ լուծելու գույքային վնասը մեղավորի կողմից հատուցելու հարցը, եթե վնասի գումարը չի գերազանցում հիսուն դրամից, իսկ շրջանային (քաղաքային) ժողովրդական դատարանը՝ անկախ վնասի չափից:

Մնացած դեպքերում վարչական իրավախախտումը պատճառված գույքային վնասի հատուցման հարցը լուծվում է քաղաքացիական դատավարության կարգով:

**ՀՈՂՎԱԾ 40. ԱՅՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ, ՈՐԸ
ՉԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՎԵԼ ԷՐ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏՈՒՅԺ**

Վարչական տույժ նշանակելը վարչական իրավախախտում կատարած անձին չի ազատում այն պարտականության կատարումից, որը չկատարելու համար նշանակվել էր վարչական տույժ:

II. ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍ

**ԳԼՈՒԽ 5. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ
ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՈՏՆԶԳՎՈՂ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄՆԵՐ**

**ՀՈՂՎԱԾ 40.1. ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՄ ԴՐԱՆ ՆԱԽՈՐԴՈՂ ՕՐԸ ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ
ՔԱՐՈՉՉՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼԸ, ՔԱՐՈՉՉՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ
ԻՐԱՎՈՒՆՔԻՆ ԱՐԳԵԼՔ ՀԱՆԴԻՍԱՆԱԼԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ
ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՔԱՐՈՉՉՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳԻ
ԱՅԼ ԽԱՏՈՒՄՆԵՐԸ**

Քվեարկության կամ դրան նախորդող օրը նախընտրական քարոզչություն կատարելը, քարոզչություն կատարելու իրավունքին արգելք հանդիսանալը, ինչպես նաև նախընտրական քարոզչություն կատարելու սահմանված կարգն այլ կերպ խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկից մինչև հինգհարյուրապատիկի չափով:
(02.08.91, 02.09.93, 19.05.95, 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 40.2. Վերացվել է 19.05.95:

ՀՈՒՎԱԾ 40.2. ՎՍՍԱՀՎԱԾ ԱՆՁԻՆ, ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԱՆԴԱՄԻՆ, ԴԻՏՈՐԴԻՆ ԿԱՄ ՋԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԻՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻՆ ԾԱՆՈԹԱՆԱԼՈՒՆ ԽՈՉԸՆԴՈՏԵԼԸ, ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՃԵՆՆԵՐԸ ՉՏԱԼԸ

Վստահված անձին, ընտրական հանձնաժողովի անդամին, դիտորդին կամ զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչին ընտրական փաստաթղթերին սահմանված դեպքերում եւ կարգով ծանոթանալուն խոչընդոտելը, ընտրական հանձնաժողովի արձանագրությունների պատճենները չտալը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկից մինչև հինգհարյուրապատիկի չափով:
(նորից ընդունվել է 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 40.3. ԹԵԿՆԱԾՈՒԻ (ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱՄ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԱՇԻՆՔԻ) ԿՈՂՄԻՑ ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄՈՒՄ ԵՂԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ ՉՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼԸ

Թեկնածուի (կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքի) կողմից նախընտրական հիմնադրամում եղած միջոցների օգտագործման վերաբերյալ հայտարարագիր չներկայացնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից մինչև երկուհարյուրապատիկի չափով:
(02.08.91, 19.05.95, 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 40.4. ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՆԻՔԸ ՉՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼԸ

Ընտրական հանձնաժողովի կնիքը սահմանված ժամկետում՝ դրա համար պատասխանատու անձի կողմից չվերադարձնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի երեքհարյուրապատիկից մինչև հինգհարյուրապատիկի չափով:
(02.08.91, 02.09.93, 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 40.5. ԶԵՆՔՈՎ՝ ՏԵՂԱՄԱՍԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ ՄՈՒՏՔ ԳՈՐԾԵԼԸ
(40.5-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 09.04.07 ՀՕ-145-Ն օրենք)
(02.08.91, 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 40.6. ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳՈՐԾԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՏՅԱՆԸ ՉԼՐԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՈՉ ՊԱՇՇԱՃ ԼՐԱՑՆԵԼԸ

Ընտրական հանձնաժողովի գործավարության մատյանը չլրացնելը կամ ոչ պատշաճ լրացնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի մինչև երեքհարյուրապատիկի չափով:

(Նոր՝ 2-րդ 40.6 հոդվածն ընդունվել է 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 40.7. ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԻԿՆԵՐՈՒՄ ԿԵՂԾԻՔՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼԸ

Թեկնածուների առաջադրումը պաշտպանելու պաշտոնաթերթիկներում կեղծիքներ կատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի մինչև հինգհարյուրապատիկի չափով:

(ընդունվել է 19.03.99 ՀՕ-287 օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 41. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ
ՆՈՐՄԵՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ԱՅԼ ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ
ԽԱԽՏԵԼԸ

Աշխատանքային օրենսդրության եւ աշխատանքային իրավունքի նորմեր պարունակող այլ նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջները խախտելը (բացառությամբ սույն օրենսգրքի 41.1, 41.2, 41.3, 96.1 հոդվածներով, 158 հոդվածի տասնյոթերորդ մասով, 169.5, 169.7, 169.8 հոդվածներով նախատեսված դեպքերի)՝

առաջացնում է նախազգուշացում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ:

Աշխատանքային օրենսդրության եւ աշխատանքային իրավունքի նորմեր պարունակող այլ նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջները խախտելը, որը կատարվել է վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում գործատուի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(41-րդ հոդվածը փոփ. 24.03.05 ՀՕ-78-Ն, 06.12.07 ՀՕ-296-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 41.1. ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱՆԱՑՄԱՆԸ
ԽՈՉԸՆԴՈՏԵԼԸ

Աշխատողների ներկայացուցիչների՝ Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված իրավունքների իրականացմանը խոչընդոտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով՝ խախտման յուրաքանչյուր դեպքի համար:

Նույն խախտումը, որը կատարվել է վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո՝ կրկին անգամ, մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով՝ խախտման յուրաքանչյուր դեպքի համար:

(41.1-րդ հոդվածը լրաց. 06.12.07 ՀՕ-296-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 41.2. ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԼ ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆ ԸՆԴՈՒՆՎԵԼՈՒՑ
ՀԵՏՈ

ԵՎ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԼԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԲՈԼՈՐ ԿԱՄ ԱՌԱՆՁԻՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻՆ ԻՐԵՆՑ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐԸ ՀԱՃԱԽԵԼՈՒՆ ԽՈՉԸՆԴՈՏԵԼԸ, ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒՑ ՀՐԱՄԱՐԿԵԼԸ, ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԼԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵԼԸ

Գործադուլ հայտարարելու մասին որոշումն ընդունվելուց հետո եւ գործադուլի ընթացքում բոլոր կամ առանձին աշխատողներին իրենց աշխատատեղերը հաճախելուն խոչընդոտելը, աշխատողներին աշխատանք տրամադրելուց հրաժարվելը, գործադուլին մասնակցելու համար աշխատողներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

Նույն խախտումը, որը կատարվել է վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո՝ կրկին անգամ, մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

(41.2-րդ հոդվածը լրաց. 06.12.07 ՀՕ-296-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 41.3. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՉՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼԸ

Գործատուի կողմից Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով եւ ժամկետներում Աշխատանքի պետական տեսչություն հաշվետվություն չներկայացնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկի չափով:

(41.3-րդ հոդվածը լրաց. 06.12.07 ՀՕ-296-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 42. ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ, ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԻԳԻԵՆԻԿ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԱԿԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԵՎ ՆՈՐՄԱՆԵՐԸ (ԲԱՅԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻՑ ԵՎ ՆՈՐՄԱՆԵՐԻՑ), ՀԻԳԻԵՆԻԿ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Սանիտարական, սանիտարահիգիենիկ եւ սանիտարահակահամաճարակային կանոնները եւ

նորմաները (բացի մթնոլորտային օդի պահպանության կանոններից եւ նորմաներից), հիգիենիկ նորմատիվները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչեւ քսանապատիկի, պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ քառասնապատիկից մինչեւ հարյուրքսանապատիկի չափով:

Նույն արարքը, եթե կատարվել է կրկին կամ յուրաքանչյուր հաջորդ անգամ, վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկից մինչեւ երեսնապատիկի չափով, պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(42-րդ հոդվածը փոփ. 04.06.91, 02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 08.12.04 ՀՕ-171-Ն, 27.11.06 ՀՕ-227-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 42.1. ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՔԻԵՆԻԿ ԵՎ ՀԱԿԱՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՄԱՐՄՆԻ ՏՎԱԾ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՉԿԱՏԱՐԵԼԸ ԿԱՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԻ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆԸ ԽՈՉԸՆԴՈՏԵԼԸ

Պետական հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային հսկողություն իրականացնող մարմնի տված հանձնարարականները չկատարելը կամ պետական սանիտարական հսկողության մարմինների կողմից իրականացվող ստուգումների, ուսումնասիրությունների եւ վարչական վարույթի իրականացմանը խոչընդոտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնհինգապատիկից մինչեւ երեսնապատիկի չափով, պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ ութսունապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Նույն արարքը, եթե կատարվել է կրկին կամ յուրաքանչյուր հաջորդ անգամ, վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչեւ քառասնապատիկի չափով, պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ երկուհարյուրապատիկի չափով:

(42.1-րդ հոդվածը լրաց. 08.12.04 ՀՕ-171-Ն, 27.11.06 ՀՕ-227-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 43. ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ, ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԻՔԻԵՆԻԿ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԱԿԱՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏՈՒՄ ԽԱԽՏԵԼԸ

Երկաթուղային տրանսպորտում սահմանված սանիտարական, սանիտարահիգիենիկ եւ սանիտարահակահամաճարակային կանոնները եւ հիգիենիկ նորմերը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչեւ քսանապատիկի չափով, եւ պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ քառասնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով:

Օդային տրանսպորտում սահմանված սանիտարահիգիենիկ եւ

սանիտարահակահամաճարակային կանոնները եւ հիգիենիկ նորմերը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի մինչեւ տասնհինգապատիկի չափով, եւ պաշտոնատար անձանց

նկատմամբ՝ հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով:

(43-րդ հոդ. փոփ. 02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 27.11.06 ՀՕ-227-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 43.1. ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՉԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼԸ,

ՉՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՎԱՅՐՈՒՄ ԱՂԲ ԹԱՓԵԼԸ, ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ՉԱՊԱՀՈՎԵԼԸ

Աղբահանության աշխատանքները ժամանակին չկազմակերպելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից մինչեւ երկուհարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված խախտումը կրկին անգամ կատարելը մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկից մինչև երեքհարյուրապատիկի չափով:

Չսահմանված եւ (կամ) չնախատեսված տեղերում ու վայրերում՝ աղբամուղերից, աղբահավաք խցերից, աղբարկղերից, աղբամաններից, աղբահավաք մեքենաներից, ինչպես նաև սահմանված կարգով կազմակերպված եւ (կամ) նախատեսված աղբավայրերից դուրս աղբ թափելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկից մինչև երեսնապատիկի չափով, պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ քառասնապատիկից մինչև հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի երրորդ մասով նախատեսված խախտումը կրկին անգամ կատարելը մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով, պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչև երկուհարյուրապատիկի չափով:

Առանց աղբահանության պայմանագրի աղբը հեռացնելը (թափելը) կամ պայմանագրով սահմանված վայրից (տեղից) դուրս աղբը հեռացնել (թափելը)՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկից մինչև երեսնապատիկի չափով, պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ քառասնապատիկից մինչև հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի հինգերորդ մասով նախատեսված խախտումը կրկին անգամ կատարելը մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով, պաշտոնատար

անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչև երկուհարյուրապատիկի չափով:

(43.1-րդ հոդվածը լրաց. 27.11.06 ՀՕ-227-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 44. ԱՊՕՐԻՆԱԲԱՐ ՈՉ ԽՈՇՈՐ ՉԱՓԵՐՈՎ ԹՄՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐ ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼԸ ԿԱՍ ՊԱՀԵԼԸ ԿԱՍ ԱՌԱՆՑ ԲԺՇԿԻ ՆՇԱՆԱԿՄԱՆ ԹՄՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐ ԳՈՐԾԱԾԵԼԸ

(44-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 24.12.04 ՀՕ-68-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 45. ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՄԲ ՏԱՌԱՊՈՂՆԵՐԻ ԽՈՒՍԱՓԵԼԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՁՆՆՈՒՄԻՑ ԵՎ ՊՐՈՖԻԼԱԿՏԻԿ ԲՈՒԺՈՒՄԻՑ

Բժշկական գնումից այն անձանց խուսափելը, որոնց վերաբերյալ բավարար տվյալներ կան այն մասին, որ նրանք տառապում են վեներական հիվանդությամբ, կամ բուժումից այն անձանց խուսափելը, որոնք շփման մեջ են գտնվել վեներական հիվանդությամբ տառապողների հետ եւ ունեն պրոֆիլակտիկ բուժման կարիք եւ շարունակում են խուսափել առողջապահության հիմնարկի կողմից արված նախազգուշացումից հետո՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսուն տոկոսից մինչև դրա լրիվ չափը:

(02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՂՎԱԾ 46. ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՄԲ ՎԱՐԱԿԵԼՈՒ

ԱՂԲՅՈՒՐԸ ԵՎ ՎԱՐԱԿԻ ՎՏԱՆԳ ԱՌԱՋԱՑՆՈՂ
ՀԻՎԱՆԴՆԵՐԻ ՀԵՏ ՇՓՈՒՄԸ ԹԱՔՅՆԵԼԸ

Վեներական հիվանդությամբ տառապող հիվանդների կողմից վարակի աղբյուրը թաքցնելը, ինչպես նաև իրենց հետ վեներական հիվանդությամբ վարակվելու վտանգ առաջացնող շփման մեջ գտնված անձանց թաքցնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսուն տոկոսից մինչև դրա լրիվ չափը:

(02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՂՎԱԾ 47. ԱՊՕՐԻՆԱԲԱՐ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՄԲ ԶԲԱՂՎԵԼԸ

Բժշկական պատշաճ կրթություն չունեցող եւ սահմանված կարգով բժշկական գործունեության չթույլատրված անձի կողմից որպես արհեստ բժշկությամբ զբաղվելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսուն տոկոսից մինչև դրա լրիվ չափը:

(02.09.93 խմբագրությամբ):

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳԻՐՔ

ԳԼՈՒԽ 6. ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՈՏՆՁԳՎՈՂ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ

ՀՈՂՎԱԾ 48. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ (ԿԱՄ) ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՆԴԻՄԱՅՈՂ

ՀՈՂԱՄԱՍԵՐՆ ԻՆՔՆԱԿԱՄ ԶԱՎԹԵԼԸ ԵՎ ԴՐԱ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ ԶՎԵՐԱՑՆԵԼԸ

Պետական եւ (կամ) համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերն ինքնական զավթելը եւ դրա հետեւանքները չվերացնելը՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկի չափով:

Գյուղական համայնքներում պետական եւ (կամ) համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերն ինքնական զավթելը եւ դրա հետեւանքները չվերացնելը՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին եւ երկրորդ մասերով նախատեսված արարքներ կատարել շարունակելը սույն հոդվածի առաջին եւ երկրորդ մասերով նախատեսված կարգով տուգանք նշանակելուց հետո՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկի չափով:

(48-րդ հոդվածը փոփ. 04.06.91, 02.09.93, 03.12.96, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն,

04.10.05 ՀՕ-192-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 48.1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԻՑ ԴՈՒՐՍ ԳՏՆՎՈՂ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԵՎ

(ԿԱՄ) ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՆԴԻՄԱՅՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐՆ
ԻՆՔՆԱԿԱՄ ԶԱՎԹԵԼԸ ԵՎ ԴՐԱ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ ԶՎԵՐԱՑՆԵԼԸ

Համայնքի վարչական սահմաններից դուրս գտնվող պետական եւ (կամ) համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերն ինքնակամ զավթելը եւ դրա հետեւանքները չվերացնելը՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված արարքներ կատարել շարունակելը սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված կարգով տուգանք նշանակելուց հետո՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրհինգհարյուրապատիկի չափով:"

(48.1-րդ հոդվածը լրաց. 23.06.97, փոփ. 04.10.05 ՀՕ-192-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 49. ԸՆԴԵՐՔԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

Ընդերքից ինքնագլուխ օգտվելը, ընդերքի պետական սեփականության իրավունքն ուղղակի կամ քողարկված ձևով խախտող գործարքներ կատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչև ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչև հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 50. ՋՐԵՐԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Ջրերի սեփականության իրավունքը խախտելը, ինքնակամ ջրօգտագործելը կամ ոչ նպատակային օգտագործելը, ինչպես նաև ջրօգտագործման իրավունք ձեռք բերելու կամ դա փոխանցելու սահմանված կարգը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված տուգանքի նշանակման օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նույն խախտումը կրկնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 50.1. ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԿԱՄ ԴՐԱՆՑ ՄԱՍԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ ԽԱԽՏԵԼԸ, ՕՐԵՆՔԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ

ԽԱԽՏՄԱՄԲ ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ԶԵՌՔ

ԲԵՐԵԼԸ ԵՎ (ԿԱՄ) ՓՈԽԱՆՅԵԼԸ

Ջրային համակարգերի կամ դրանց մասի նկատմամբ (բացառությամբ ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգերի) սեփականության իրավունքը խախտելը

(ինքնակամ զբաղեցնելը), դրանց օգտագործման կարգը խախտելը, օրենքի պահանջների խախտմամբ ջրային համակարգերի (բացառությամբ ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման

համակարգերի) օգտագործման իրավունք ձեռք բերելը եւ (կամ) փոխանցելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված տուգանքի նշանակման օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նույն խախտումը կրկնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգերի կամ դրանց մասերի նկատմամբ սեփականության իրավունքը խախտելը, օրենքի պահանջների խախտմամբ ջրամատակարարման

եւ ջրահեռացման համակարգերի օգտագործման իրավունք ձեռք բերելը եւ (կամ) փոխանցելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի յոթանասունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրերեսնապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի երրորդ մասով նախատեսված տուգանքի նշանակման օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նույն խախտումը կրկնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(50.1-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 51. ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

Անտառօգտագործման իրավունքի ինքնագլուխ վերազիջումը, ինչպես նաեւ անտառների պետական սեփականության իրավունքը ուղղակի կամ քողարկված ձևով խախտող այլ գործարքներ կատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 52. ԿԵՆՂԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

Կենդանական աշխարհի օբյեկտներից օգտվելու իրավունքի ինքնագլուխ վերազիջումը, ինչպես նաեւ կենդանական աշխարհի պետական սեփականության իրավունքն ուղղակի կամ քողարկված ձևով խախտող այլ գործարքներ կատարելը, ինչպես նաեւ կենդանական աշխարհի այն օբյեկտներից ինքնագլուխ օգտվելը, որոնցից օգտվելու համար պահանջվում է թույլտվություն ստանալ՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 53. ԳՈՒՅՔԻ ՄԱՆՐ ՀԱՓՇՏԱԿՈՒՄ

Գույքի մանր հափշտակումը յուրացման, վատնման, պաշտոնեական դիրքի չարաշահման կամ խարդախության միջոցով՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի լրիվ չափից մինչև եռապատիկը:

Ծանոթագրություն. սույն հոդվածում նախատեսված մանր հափշտակության չափն է՝ իրավախախտումը կատարելու պահին Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկ չափը չգերազանցող գումարը (արժեքը):

(11.05.92, 02.09.93, լրաց. 09.06.97, փոփ. 19.06.98 թիվ ՀՕ-231, 07.03.01 ՀՕ-156 օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 53.1. ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ, ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻՆ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՄԲ ՊԱՏՃԱՌԱԾ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ՎՆԱՍԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԻՑ ԽՈՒՍԱՓԵԼԸ (53.1-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենք) (Ընդունված է 25.06.86, 02.09.93 խմբագրությամբ):

ԳԼՈՒԽ 7. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՈՒՄՆԵՐ ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ, ԳԵՈՂԵԶԻԱՅԻ ԵՎ

ՔԱՐՏԵԶԱԳՐՈՒԹՅԱՆ, ՇՐՋԱԿԱ ԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ, ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՅԻ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ (վերնագիրը փոփ. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 54. ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԸ ՈՉ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՄԲ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼԸ, ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՄ ՀՈՂԱՏԵՍՔԵՐՆ ԻՆՔՆԱԿԱՄ ՓՈՓՈԽԵԼԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԱՅԴՊԻՄԻ ԽԱՒՏՈՒՄՆԵՐԸ ՉԿԱՆԽԵԼԸ

Հողամասերը ոչ նպատակային նշանակությամբ օգտագործելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Հողամասերի գործառնական նշանակությունը եւ հողատեսքերի ինքնակամ փոփոխելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

Հողամասը ոչ նպատակային նշանակությամբ օգտագործելը, հողամասերի գործառնական նշանակության եւ հողատեսքերի ինքնակամ փոփոխությունը չկանխելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրիսնապատիկի չափով: (04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 54.1. ՕՐԵՆՔՈՎ, ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱՅԼ ԱԿՏԵՐՈՎ, ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐՈՎ ԿԱՄ ԴԱՏԱԿԱՆ

ԿԱՐԳՈՎ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՄ ՍԵՐՎԻՏՈՒՏՆԵՐԸ ՉՊԱՀՊԱՆԵԼԸ

Օրենքով, իրավական այլ ակտերով, պայմանագրերով կամ դատական կարգով հողամասի նկատմամբ սահմանված հողօգտագործման սահմանափակումները կամ սերվիտուտները չպահպանելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

յոթանասունապատիկի չափով:

(54.1-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 54.2. ՀՈՂԻ ԲԵՐՐԻ ՇԵՐՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

հիսնապատիկի չափով:

(54.2-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 54.3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ԲԵՐՐԻՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԼ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի բերրիության եւ այլ օգտակար հատկությունների պահպանության եւ վերականգնման սահմանված կարգը խախտելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(54.3-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 54.4. ՀՈՂԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Հողերը ջրային եւ հողմային հողատարումից, ողողումներից, ճահճացումից, կրկնակի աղակալումից, կարծրացումից, արտադրական եւ կենցաղային թափոններով, քիմիական եւ ռադիոակտիվ նյութերով աղտոտումից, սողանքներից, անապատացումից, հողերի վիճակը վատթարացնող այլ բացասական ազդեցություններից սահմանված կանոններով չպահպանելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Հողերի խախտման հետ կապված աշխատանքներ կատարելիս հողի բերրի շերտը չկուտակելը, չպահպանելը, ոչ արդյունավետ եւ ոչ նպատակային օգտագործելը, ապօրինի տեղափոխելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկի չափով:

(54.4-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 55. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ՀՈՂԵՐ ՓԶԱՑՆԵԼԸ ԵՎ ԱՂՏՈՏԵԼԸ

(55-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

(04.06.91, 02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՂՎԱԾ 56. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎԱԾ ՀՈՂԱՄԱՍԸ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ

ԶՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼԸ ԿԱՄ ԸՍՏ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՈՒ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ
ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՍՏ ՀՈՂԱՏԵՍՔԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԻՏԱՆԻ
ՎԻՃԱԿԻ ՉԲԵՐԵԼԸ

Ժամանակավոր օգտագործման տրամադրված հողամասը ժամանակին չվերադարձնելը կամ

ըստ նպատակային ու գործառնական նշանակության եւ ըստ հողատեսքերի օգտագործելու համար պիտանի վիճակի չբերելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

յոթանասունապատիկի չափով:

(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 56.1. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՕՏԱՐՄԱՆ

ԿԱՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Պետական կամ համայնքային սեփականության հողամասերի օտարման կարգը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Պետական կամ համայնքային սեփականության հողամասերի օգտագործման տրամադրելու կարգը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

(56.1-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 56.2. ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԸ

ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ, ՀՈՂԱՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ, ԱՆՏԱՌՇԻՆԱԿԱՆ ԿԱՄ

ՋՐԱՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻՆ ՉՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՂ ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ

ԿԱՄ

ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՄԲ ՕՏԱՐԵԼԸ ԿԱՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԸ

Պետական կամ համայնքային սեփականության հողամասերը քաղաքաշինական, հողաշինարարական, անտառշինական կամ ջրաշինարարական նախագծերին չհամապատասխանող

նպատակային կամ գործառնական նշանակությամբ օտարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկի չափով:

Պետական կամ համայնքային սեփականության հողամասերը քաղաքաշինական, հողաշինարարական, անտառշինական կամ ջրաշինարարական նախագծերին չհամապատասխանող

նպատակային կամ գործառնական նշանակությամբ օգտագործման տրամադրելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

(56.2-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 56.3. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ԵՎ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ՝ ՕՐԵՆՔՈՎ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՎ ՉՓՈԽԱՆՑՎՈՂ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄ
ՀԱՄԱՅՆՔԱՑԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐՆ ՕՏԱՐԵԼԸ

Քաղաքացիներին եւ իրավաբանական անձանց՝ օրենքով սահմանված սեփականության իրավունքով չփոխանցվող պետական կամ համայնքային սեփականության հողամասերն օտարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեքհարյուրապատիկի չափով:

(56.3-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 57. ՆԵՐՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՀՈՂԱՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԾԵՐԻՑ ԻՆՔՆԱԳԼՈՒԽ ՇԵՂՎԵԼԸ

Սահմանված կարգով հաստատված ներտնտեսային հողաշինարարության նախագծերից առանց պատշաճ թույլտվության շեղվելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսուն տոկոսից մինչեւ հիսուն տոկոսի չափով:

(01.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՂՎԱԾ 58. ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ ԿԱՄ ՍԱՀՄԱՆԱՆԻՇԵՐԸ
ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ԱՅԴՊԻՄԻՔ ՉԿԱՆԽԵԼԸ

Հողօգտագործման սահմանները խախտելը կամ սահմանանիշերը ոչնչացնելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկի չափով:

Հողօգտագործման սահմանները խախտելը կամ սահմանանիշերը ոչնչացնելը չկանխելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 59. ԸՆԴԵՐՔԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ
ԽԱԽՏԵԼԸ

Օգտակար հանածոների հանքավայրերի մակերեսների ինքնազուլիս կառուցապատումը, ընդերքի պահպանության կանոնները եւ ընդերքից օգտվելու հետ կապված աշխատանքների վնասակար ազդեցությունից շրջակա բնական միջավայրի, շենքերի ու կառուցվածքների պահպանման պահանջները չկատարելը, ստորերկրյա ջրերի դիտարկման ռեժիմային հորատանցքերը, ինչպես նաեւ մարկշեղդերական եւ երկրաբաշխական նշանները ոչնչացնելը կամ վնասելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ ութսունապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով:

Հանքավայրերի հարուստ տեղամասերի ընտրովի մշակումը, որը հանգեցնում է օգտակար հանածոների հաշվեկշռային պաշարների չհիմնավորված կորուստների, հանույթի ժամանակ օգտակար հանածոների գերնորմատիվ կորուստները եւ գերնորմատիվ աղքատացումը, օգտակար հանածոների հանքավայրերի փչացումը եւ օգտակար հանածոների պաշարների ռացիոնալ օգտագործման պահանջների մյուս

խախտումները՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Մարկշեյդերական փաստաթղթեր կորցնելը, լուծարվող կամ կոնսերվացվող լեռնային փորվածքները եւ հորատանցքերը բնակչության անվտանգությունն ապահովող վիճակի բերելու պահանջները չկատարելը, ինչպես նաեւ կոնսերվացման ժամանակամիջոցում հանքավայրերի, լեռնային փորվածքների եւ հորատանցքերի պահպանման պահանջները չկատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 60. ԸՆԴԵՐՔԻ ԵՐԿՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրություն կատարելն առանց հանրապետական երկրաբանական ֆոնդում պետական գրանցում ստանալու, ինչպես նաեւ ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրությունների ավարտից հետո երկրաբանական տեղեկատվությունը սահմանված կարգով հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ չհանձնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրությունների ընթացքում առանց թույլտվության լեռնային փորվածքներ եւ հորատանցքեր անցկացնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 60.1. ԸՆԴԵՐՔՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Օգտակար հանածոների արդյունահանման հաստատված նախագծերից շեղումները, որոնք առաջացնում են ընդերքի մասին հավաստի տեղեկատվության եւ օգտակար հանածոների արդյունավետ օգտագործման էական խախտումներ՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված տուգանքի նշանակման օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նույն խախտումը կրկնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ընդերքն օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված նպատակով շահագործելու դեպքում հաստատված նախագծից շեղումները, որոնք առաջացնում են արտածին երկրաբանական պրոցեսներ՝ փլուզումներ, սողանքներ, սելավներ եւ այլ վնասակար երեւույթներ՝

առաջացնում են տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Երկրաբանական եւ մարկշեյդերական պարբերաբար սպասարկումներ չկատարելը,

անհրաժեշտ փաստաթղթեր չվարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ընդերքն առանց համապատասխան

թույլտվության օգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ընդերքի օգտագործման ընթացքում սառեցման (կոնսերվացման) դեպքում կամ ավարտից հետո շահագործման նախագծով նախատեսված ընդերքի պահպանության, այդ թվում՝ հողատեսքերի վերականգնման (ռեկուլտիվացիայի) միջոցառումները թերի կատարելը կամ չկատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(60.1-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 61. ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ, ՋՐԵՐԻ

ՎՐԱ ԱԶԴՈՂ ԻՆՔՆԱԿԱՍ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼԸ

Ջրային ռեսուրսների պահպանության կանոնները խախտելը կամ ջրերի վրա ազդող ինքնակամ աշխատանքներ կատարելը, որն առաջացրել է ջրերի աղտոտում, աղբոտում, հյուծում, հողերի ջրային էրոզիա եւ այլ վնասակար երեւոյթներ, եթե դա էական վնաս չի առաջացրել (պատճառված նյութական վնասը չի գերազանցում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկը)՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված տուգանքի նշանակման օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նույն խախտումը կրկնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջրհավաք ավազաններում ջրապահպան ռեժիմը խախտելը, որն առաջացրել է ջրերի աղտոտում, աղբոտում, հյուծում, էրոզիա եւ այլ վնասակար երեւոյթներ, ջրային օբյեկտներն աղտոտող վնասակար նյութերի արտահոսքի առավելագույն թույլատրելի նորմերի գերազանցումը, առանց ջրերի աղտոտումը եւ աղբոտումը կամ դրանց վնասակար ներգործությունը կանխող կառուցվածքներ եւ հարմարանքներ, կոմունալ եւ այլ արդյունաբերական օբյեկտներ շահագործման հանձնելը, եթե դա էական վնաս չի առաջացրել (պատճառված նյութական վնասը չի գերազանցում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկը)՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջրառի (այդ թվում՝ ստորերկրյա ջրերից իրականացվող ջրառի կետերում) ջրաչափերը, չափիչ-կարգավորիչ սարքերը չկապարակնիքելը, կապարակնիքները փոխելը (կեղծելը) կամ կապարակնիքները դիտավորյալ պոկելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված

նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 62. ՋՐԱՌԻ, ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Ջրօգտագործման սահմանված չափաքանակների խախտմամբ բնական ջրային օբյեկտներից ջրառ իրականացնելը, ջրային օբյեկտներից վերցվող եւ այնտեղ թափվող ջրերի քանակության նախնական հաշվառում տանելու եւ ջրային օբյեկտներ թափվող ջրերի որակը որոշելու կանոնները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջուրը ջրամատակարարման եւ ջրօգտագործման կանոնների խախտմամբ օգտագործելը (այդ թվում՝ ինքնակամ օգտագործելը), ջուրն անտնտեսվար օգտագործելը, ինքնագլուխ հիդրոտեխնիկական շինարարական աշխատանքներ կատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 63. ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԸ ԵՎ ՀԱՐՄԱՐԱՆՔՆԵՐԸ ՎՆԱՍԵԼԸ, ԴՐԱՆՑ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Ջրային համակարգերը եւ հարմարանքները, այդ թվում՝ ջրամատակարարման համակարգերի, բազմաբնակարան շենքերի մուտքագծերի, բնակարանների եւ անհատական բնակելի տների ջրաչափերը, չափիչ-կարգավորիչ սարքերը վնասելը, չկապարակնքելը, կապարակնիքները փոխելը (կեղծելը) կամ դիտավորյալ պոկելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված խախտումներ թույլ տալը, եթե դրանք հանգեցրել են տեխնիկական վթարների՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջրային համակարգերի եւ հարմարանքների, այդ թվում՝ ջրամատակարարման համակարգերի, բազմաբնակարան շենքերի մուտքագծերի, բնակարանների եւ անհատական բնակելի տների ջրաչափերի, չափիչ-կարգավորիչ սարքերի օգտագործման կանոնները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(04.06.91, 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 63.1. ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԵՎ ԱՆՕՏԱՐԵԼԻ

ԳՈՏԻՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Ջրային համակարգերի սանիտարական պահպանման եւ անօտարելի գոտիները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով եւ ինքնակամ կառույցների վերացմամբ:

(63.1-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 63.2. ԱՌԱՆՑ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԶԿԱՏԱՐԵԼԸ

Առանց ջրօգտագործման թույլտվության ջրօգտագործում իրականացնելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջրօգտագործման թույլտվության պահանջները չկատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

(63.2-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 63.3. ԱՌԱՆՑ ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ՋՐԱՅԻՆ

ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼԸ ԿԱՄ ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ

ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԽԱԽՏՄԱՄԲ ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼԸ

Առանց ջրային համակարգերի օգտագործման թույլտվության ջրային համակարգերն օգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Ջրային համակարգերի օգտագործման թույլտվության պայմանների խախտմամբ ջրային համակարգերն օգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

(63.3-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 63.4. ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿ ԱՌԱՋԱՑՆՈՂ ՀԻԴՐՈՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ ԿԱՄ ԴՐԱՆՑ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ ՆՎԱԶԵՑՆԵԼԸ

Արտակարգ իրավիճակ առաջացնող հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների

անվտանգության նորմերը խախտելը կամ դրանց ցուցանիշները նվազեցնելը, եթե այն էական վնաս չի առաջացրել (պատճառված նյութական վնասը չի գերազանցում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկը)՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված տուգանքի նշանակման օրվանից մեկ տարվա ընթացքում նույն խախտումը կրկնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(63.4-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 63.5. ՋՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ՎԻՃԱԿԻ ՎՐԱ ԱԶԴՈՂ ԻՆՔՆԱԿԱՍ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

ԿԱՏԱՐԵԼԸ

Ջրային համակարգերի վիճակի վրա ազդող ինքնակամ աշխատանքներ կատարելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրից հարյուրհիսնապատիկի չափով եւ ինքնակամ կառույցների վերացմամբ:

(63.5-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 63.6. ՀԱՆԳՍՏԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՀԱՄԱՐ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻՑ ՕԳՏՎԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ (ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ) ԽԱԽՏԵԼԸ

Հանգստի եւ սպորտի համար ջրային ռեսուրսներից օգտվելու կանոնները (պայմանները) խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(63.6-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 64. ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ՀՈՂԵՐՆ ԱՌԱՆՑ ՊԱՏՇԱՃ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼԸ ԿԱՍ ԴՐԱՆՔ ԻՆՔՆԱԿԱՍ ԶԱՎԹԵԼԸ

Անտառային ֆոնդի հողերն առանց պատշաճ թույլտվության օգտագործելը, շենքերի կառուցման, բնափայտի մշակման, պահեստների կառուցման եւ այլ նպատակներով օգտագործման անտառային ֆոնդի տարածքներն ինքնակամ զավթելը եւ դրանք ըստ պատկանելության չվերադարձնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկից մինչեւ երկուհարյուրապատիկի չափով:

(64-րդ հոդվածը փոփ. 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն, 24.12.04 ՀՕ-68-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 65. ԱՆՏԱՌԱՀԱՏՄԱՆ ՖՈՆԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ, ԲՆԱՓՈՒՅՏԻ

ՄԹԵՐՄԱՆ ԵՎ ԴՈՒՐՄԲԵՐՄԱՆ, ՀԵՇԻ ՄԹԵՐՄԱՆ
ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Անտառահատման ֆոնդի օգտագործման, բնափայտի մթերման ու դուրսբերման եւ հեշի մթերման սահմանված կարգը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկից մինչեւ երկուհարյուրապատիկի չափով:

(65-րդ հոդվածը փոփ. 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն, 24.12.04 ՀՕ-68-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 66. ԾԱՌԵՐԸ, ԹՓԵՐԸ ՀԱՏԵԼԸ ԿԱՄ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄ ՄԱՍՆԱՎՈՐ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՆԴԻՍԱՅՈՂ ԲՈՒՍԱԾԱԾԿԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՄԻՆՉԵՎ

ԱՃԻ ԴԱԴԱՐԵՑՄԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ՎՆԱՍԵԼԸ

Անտառային ֆոնդի տարածքներում, ինչպես նաեւ անտառային ֆոնդի մեջ չմտնող տարածքներում կամ հատումներն արգելված ծառերը, թփերը հատելը կամ ոչնչացնելը, պետական կամ մասնավոր սեփականություն հանդիսացող բուսածածկը ոչնչացնելը կամ մինչեւ աճի դադարեցման աստիճանի վնասելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(66-րդ հոդվածը փոփ. 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն, 24.12.04 ՀՕ-68-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 67. ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒՄ ՄԱՏՂԱՇԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՎՆԱՍԵԼԸ

(67-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

(02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՒՎԱԾ 68. ԱՆՏԱՌՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՏՎՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐՈՎ ԼԱԽԱՏԵՍՎԱԾ

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻՆ ԿԱՄ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻՆ ՉՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՂ
ԱՆՏԱՌՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Անտառօգտագործման իրավունք տվող փաստաթղթերով նախատեսված նպատակներին կամ

պահանջներին չհամապատասխանող անտառօգտագործումը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկից մինչեւ երկուհարյուրապատիկի չափով:

(68-րդ հոդվածը փոփ. 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն, 24.12.04 ՀՕ-68-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 69. ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԵՎ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ,
ՀԱՍՈՒՆԱՑԱԾ ԲՆԱՓՈՒՅՏԻ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ
ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՆԽՈՂ ԿԱՅԱՆՔՆԵՐԻ

Անտառների վիճակի եւ վերարտադրության վրա վնասակար ազդեցությունը կանխող կայանքներով չապահովված նոր եւ վերակառուցված ձեռնարկություններ, արտադրամասեր, ագրեգատներ, տրանսպորտային ուղիներ, կոմունալ եւ այլ օբյեկտներ շահագործման հանձնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 74. ԱՆՏԱՌԸ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԵՎ ՌԱԴԻՈԱԿՏԻՎ ՆՅՈՒԹԵՐՈՎ, ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԿԵՂՏԱԶՐԵՐՈՎ, ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՎ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԹԱՓՈՆՆԵՐՈՎ ՎՆԱՍԵԼԸ

Անտառը քիմիական եւ ռադիոակտիվ նյութերով, արտադրական կեղտաջրերով, արդյունաբերական արտանետումներով եւ արտադրական թափոններով աղտոտելը, որի հետեւանքով անտառը չորացել կամ հիվանդացել է՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 75. ԱՆՏԱՌՆԵՐԸ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՄՆԱՑՈՒԿՆԵՐՈՎ ՈՒ ԹԱՓՈՆՆԵՐՈՎ ԱՂՏՈՏԵԼԸ

Անտառները կենցաղային մնացուկներով եւ թափոններով աղտոտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

հարյուրապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 76. ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ՀՈՂԵՐՈՒՄ ՃԱՀԱԿԱԼԱԾ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՈՒ

ԴՐԵՆԱԺԱՅԻՆ ՉՈՐԱՑՄԱՆ ԱՌՈՒՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐՆ ՈՒ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՎՆԱՍԵԼԸ

Պետական անտառային ֆոնդի հողերում ճահճակալած տարածքների ու դրենաժային չորացման առումների համակարգերն ու ճանապարհները ոչնչացնելը կամ վնասելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 77. ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՖՈՆԴՈՒՄ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՂ ԱՆՏԱՌՇԻՆԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ՆՇԱՆՆԵՐԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՎՆԱՍԵԼԸ

Անտառային ֆոնդում սահմանափակող անտառշինական եւ այլ նշանները ոչնչացնելը կամ վնասելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 78. ԱՆՏԱՌԻ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐԿԻՆԵՐԻ ՎՆԱՍ ՀԱՍՑՆԵԼԸ

Անտառի կենդանական աշխարհին վնաս հասցնելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչև ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչև հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 79. ՀՐԿԻԶՄԱՆ ԿԱՄ ԿՐԱԿԻ ՀԵՏ ԱՆՓՈՒՅԹ ՎԱՐՎԵԼՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒՄ ԾԱՌԵՐԸ, ԹՓԵՐԸ, ՄԱՏՂԱՇԸ ԵՎ ՄՇԱԿԱԲՈՒՅՍԵՐԸ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ՎՆԱՍԵԼԸ

Հրկիզման կամ կրակի հետ անփույթ վարվելու հետևանքով անտառներում ծառերը, թփերը, մատղաշը եւ մշակաբույսերը ոչնչացնելը կամ վնասելը, ինչպես նաև անտառներում ծառերի ու թփերի պահպանման եւ հատման կանոնները խախտելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(79-րդ հոդվածը փոփ. 02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն, 15.06.06 ՀՕ-146-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 79.1. ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒՄ ՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐՄԱՏԻՎ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Անտառներում հրդեհային անվտանգության նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջները խախտելը, որի հետևանքով անտառը հրդեհվել է, կամ հրդեհը տարածվել է զգալի մակերեսի վրա՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկի չափով:
(79.1-րդ հոդվածը լրաց. 15.06.06 ՀՕ-146-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 80. ԱՂՏՈՏՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄԸ ՄԹՆՈԼՈՐՏ՝ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑՄԱՍԲ ԿԱՄ ԱՌԱՆՑ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ՎՐԱ

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի արտանետումը, առանց լիազորված մարմնի թույլտվության՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի առավելագույն թույլատրելի արտանետումների կամ ժամանակավոր համաձայնեցված սահմանային թույլատրելի արտանետումների նորմատիվների գերազանցումը, մթնոլորտային օդի վրա առավելագույն թույլատրելի վնասակար ֆիզիկական ներգործությունների նորմատիվների գերազանցումը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 80.1. ՕԶՈՆԱՅԻՆ ՇԵՐՏԸ ՔԱՅՔԱՅՈՂ ԼՅՈՒԹԵՐԻ ՆԵՐՄՈՒԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ԼԻԱԶՈՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻՆ ԳՐԱՎՈՐ ՏԵՂՅԱԿ ՉՊԱՀԵԼԸ

Օգոնային շերտը քայքայող նյութերի ներմուծման յուրաքանչյուր ժամանակահատվածի եւ օգոնային շերտը քայքայող ներմուծվող նյութերի քանակության մասին լիազոր պետական մարմնին գրավոր տեղյակ չպահելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

Նույն խախտումը, որը կատարվել է կրկին անգամ վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(80.1-րդ հոդվածը 27.11.06 ՀՕ-215-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 81. ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐ ԵՎ ԱՅԼ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼՆ ԱՌԱՆՑ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ

Մթնոլորտային օդի պահպանության պահանջները չբավարարող կառույցներ եւ այլ օբյեկտներ կառուցելը եւ շահագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 82. ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻՑ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՄԱՔՐԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԴՐԱՆՔ ՉՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼԸ

Մթնոլորտ կատարվող արտանետումների մաքրման եւ վերահսկողության համար տեղակայված կառուցվածքների, սարքավորումների եւ ապարատների շահագործման կանոնները խախտելը, ինչպես նաեւ դրանք չօգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 83. ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԵՎ ԱՅԼ ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼԸ ԴՐԱՆՑ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐՈՒՄ

Ավտոմոբիլները, ինքնաթիռները եւ մյուս փոխադրամիջոցներն ու կայանքները շահագործման հանձնելը, որոնց արտանետումներում աղտոտող նյութերի պարունակությունը, ինչպես նաեւ աշխատանքի ժամանակ դրանց առաջացրած աղմուկի մակարդակը գերազանցում են սահմանված նորմատիվները՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 84. ԱՎՏՈՄՈՏՈՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԵՎ ԱՅԼ ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ՇԱՀԱԳՈՐԾԵԼԸ ԴՐԱՆՑ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ԱՂՏՈՏՈՂ

ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒՄՈՎ

Քաղաքացիների կողմից ավտոմոտոտրանսպորտային եւ այլ փոխադրամիջոցներն ու կայանքները շահագործելը, որոնց արտանետումներում աղտոտող նյութերի պարունակությունը, ինչպես նաեւ աշխատանքի ժամանակ դրանց առաջացրած աղմուկի մակարդակը գերազանցում են սահմանված նորմատիվները՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 85. ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՈՒ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՄՆԱՑՈՒԿՆԵՐԸ

ՊԱՀԵՍՏԱՎՈՐԵԼԻՄ ԵՎ ԱՅՐԵԼԻՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ՉԿԱՏԱՐԵԼԸ

Արդյունաբերական ու կենցաղային մնացուկների պահեստավորման կանոնները խախտելը, նշված մնացուկները այրելիս մթնոլորտային օդի պահպանության պահանջները չկատարելը՝

առաջացնում է նախազգուշացում կամ տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 86. ԲՈՒՅՍԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ՓՈԽԱԴՐԵԼՈՒ,

ՊԱՀԵԼՈՒ ԵՎ ԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Բույսերի պաշտպանության միջոցները, դրանց աճի խթանիչները, հանքային պարարտանյութերը եւ մյուս պատրաստուկները փոխադրելու, պահելու եւ կիրառելու կանոնները խախտելը, որը առաջացրել է կամ կարող էր առաջացնել մթնոլորտային օդի աղտոտում կամ վնաս է հասցրել կենդանական աշխարհին՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

հարյուրապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 87. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ

ԿԱՐԳԱԴՐԱԳՐԵՐԸ ՉԿԱՏԱՐԵԼԸ

Մթնոլորտային օդի պահպանության կանոնների խախտումները վերացնելու մասին մթնոլորտային օդի պահպանության պետական վերահսկողություն իրականացնող մարմինների կարգադրագրերը չկատարելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկի չափով:

(02.09.93, 06.11.02 ՀՕ-459-Ն, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 88. ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ԶԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ, ՈՐՄԻ

ԵՎ ԶԿՆՈՐՄՈՒԹՅԱՆ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՑ ՕԳՏՎԵԼՈՒ ՄՅՈՒՄ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Կենդանական, այդ թվում՝ ձկան պաշարների պահպանության, որսի եւ ձկնորսության, ինչպես նաեւ կենդանական աշխարհից օգտվելու մյուս տեսակների որսի իրականացման կանոնները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչեւ հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով՝ խախտողի անձնական սեփականություն հանդիսացող հրացանների ու որսորդական միջոցների, ինչպես նաեւ հիշյալ խախտումները կատարելու գործիք համարվող մյուս առարկաների եւ կենդանիների բռնագրավմամբ:

Որսի կանոնները կոպիտ խախտելը (որսը առանց դրա թույլտվության կամ արգելված վայրերում, կամ արգելված ժամանակ, կամ արգելված գործիքներով կամ եղանակներով), ինչպես նաեւ որսի մյուս կանոնները պարբերաբար խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով՝ խախտողի անձնական սեփականություն համարվող հրացանների ու որսորդական միջոցների, ինչպես նաեւ հիշյալ խախտումները կատարելու միջոց համարվող մյուս առարկաների եւ կենդանիների բռնագրավմամբ եւ որսորդության իրավունքի զրկմամբ մինչեւ 3 տարի ժամանակով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 89. ԱՊՕՐԻՆԱԲԱՐ ԶԿՆՈՐՄՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ԶՐԱՅԻՆ

ՈՐՄՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ԱՅԼ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՎ ԶԲԱՂՎԵԼԸ

Գետերում, լճերում, ջրամբարներում եւ ջրի այլ աղբյուրներում ջրերում ձկան, գազանների եւ ջրային այլ որսով զբաղվելը առանց թույլտվության, կամ արգելված ժամանակ, կամ չթույլատրված վայրերում, կամ չթույլատրված գործիքներով, եղանակներով ու ձևերով, եթե հասցված վնասը չի գերազանցում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի եռապատիկը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչեւ հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ ութսունապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով՝

որսի միջոցով ձեռք բերվածի, որսի գործիքների, լողունակ միջոցների եւ դրանց բոլոր այն պատկանելիքների բռնագրավմամբ, որոնք խախտումներ կատարելու գործիք են

դարձել:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 90. ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ԲՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ, ՄԻԳՐԱՑԻԱՅԻ ՈՒՂԻՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ, ԴՐԱՆՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒ ԵՎ ՏԱՆԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ: ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՆ ՈՒ ԲՈՒՅՍԵՐԸ ԱՊՕՐԻՆԱԲԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԲԵՐԵԼԸ

Կենդանիների բնակության միջավայրի եւ միգրացիայի ուղիների պահպանության կանոնները խախտելը, կենդանիների ինքնազուտի վերաբնակեցումը, կլիմայավարժեցումը եւ խաչասերումը, ինչպես նաեւ կենդանաբանական հավաքածուների ստեղծման, համալրման, պահպանման, օգտագործման եւ հաշվառման կանոնները, կենդանաբանական հավաքածուների առետրի կանոնները, ինչպես նաեւ կենդանական աշխարհի օբյեկտներ ու կենդանաբանական հավաքածուներ արտասահման առաքելու եւ տանելու կանոններ խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

Այն կենդանիները կամ բույսերը ապօրինաբար Հայաստանի Հանրապետություն բերելը, որոնք ճանաչված են որպես Հայաստանի Հանրապետության կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների տեսակների պահպանմանը վնաս հասցնող կենդանիներ ու բույսեր՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկից մինչեւ հարյուրհիսնապատիկի չափով:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 91. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԳՐՔՈՒՄ ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ ՈՉՆՉԱՑՆԵԼԸ

Հայաստանի Հանրապետության Կարմիր գրքում գրանցված հազվագյուտ եւ անհետացող կենդանիների տեսակները, նրանց բնակատեղերը, ձվադրման վայրերը եւ ձվերը, միգրացիոն ուղիները, բները եւ այլ շինվածքները ոչնչացնելը կամ այլ գործողություններ կատարելը, որոնք կարող են առաջացնել կամ առաջացրել են այդպիսի կենդանիների անկում, թվակազմի կրճատում կամ բնակության միգրացիայի խախտում, կամ էլ բացառիկ դեպքերում թույլատրված որսի պայմանների խախտմամբ դրանք որսալը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով՝ խախտողի անձնական սեփականություն հանդիսացող այն առարկաների բռնագրավմամբ, որոնք հիշյալ խախտումները կատարելու գործիք են համարվել, կամ առանց դրանց բռնագրավման:

(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 92. ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ ԴԱԺԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔԸ

Կենդանիների նկատմամբ դաժան վերաբերմունքը, որը հանգեցրել է դրանց

ռչնչացման կամ խեղման, ինչպես նաև կենդանիներին խոշտանգելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ ութսունապատիկից մինչև հարյուրապատիկի չափով:
(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 93. ԿԱՐՄԻՐ ԳՐՔՈՒՄ ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԲՈՒՅՍԵՐ ՀԱՎԱՔԵԼԸ

Հայաստանի Հանրապետության կարմիր գրքում գրանցված բույսերը, կամ այդպիսի բույսերի արմատները, ծաղիկները, պտուղները ինքնագլուխ հավաքելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 94. ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ԲՆԱԿԱՆ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԵՎ ՌԵԺԻՄԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Պետության կողմից հատուկ պահպանվող բնական օբյեկտների պահպանական ռեժիմը եւ արգելոցների, արգելավայրերի, անտառագոտիների, ազգային եւ բնական զբոսայգիների ներքին կարգի կանոնները խախտելը, կամ էլ բնության պահպանվող օբյեկտները ռչնչացնելը կամ վնասելը, ինչպես նաև արգելոցներում եւ հատուկ պահպանվող մյուս տերիտորիաներում կենդանական աշխարհից օգտվելու սահմանված կարգը խախտելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:
(02.09.93, 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 94.1. ԱՌԱՆՑ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԴՐԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼԸ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության ենթակա նախատեսվող գործունեության իրականացումն առանց փորձաքննական դրական եզրակացության՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկի չափով:
Տուգանքի նշանակման օրվանից մեկամսյա ժամկետում համապատասխան փաստաթղթերի փաթեթը սահմանված կարգով փորձաքննության չներկայացնելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի ութսունապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրհիսնապատիկի չափով:
Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական եզրակացության փորձաքննական պահանջները խախտելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հարյուրապատիկի չափով:

(լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 95. ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՅԻ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ
ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Պատմության եւ կուլտուրայի հուշարձանների պահպանության եւ օգտագործման կանոնները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասը տոկոսից մինչեւ հիսուն տոկոսի չափով եւ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ երեսուն տոկոսից մինչեւ դրա լրիվ չափը: (02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՂՎԱԾ 95.1. ԳԵՈՂԵԶԻԱԿԱՆ ԵՎ ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԻ

ԿՈՂՄԻՑ ԳԵՈՂԵԶԻԱՅԻ ԵՎ ՔԱՐՏԵԶԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ
ՆՈՐՄԱՏԻՎ

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Գեոդեզիական եւ քարտեզագրական գործունեության սուբյեկտների կողմից գեոդեզիայի եւ քարտեզագրության բնագավառում նորմատիվ տեխնիկական փաստաթղթերի

պահանջները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(95.1-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 95.2. ԳԵՈՂԵԶԻԱԿԱՆ ԿԵՏԵՐԻ ԵՎ ՎԱՐՉԱՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՍԱՀՄԱՆԱՆԻՇԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ, ԴՐԱՆՑ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳԸ
ԽԱԽՏԵԼԸ

Գեոդեզիական կետերի եւ վարչատարածքային միավորների սահմանանիշերի հաշվառման, դրանց պահպանման սահմանված կարգը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝

հիսնապատիկի չափով:

(95.2-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 95.3. ԳԵՈՂԵԶԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՉԱՓԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ,

ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ԵՎ ՍՏԱՆԴԱՐՏՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԿԱՐԳԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Գեոդեզիական աշխատանքների չափաբանական ապահովման, սերտիֆիկացման եւ ստանդարտների պահպանման կարգերը խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(95.3-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 95.4. ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՍՇՏԱԲԱՅԻՆ ՇԱՐՔԻ ՔԱՐՏԵԶՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՏԱԿԱԳԾԵՐԻ
ՎՐԱ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ՈՉ ՃԻՇՏ ԱՐՏԱՀԱՅՏԵԼԸ

Պետական մասշտաբային շարքի քարտեզների եւ հատակագծերի վրա աշխարհագրական անվանումները ոչ ճիշտ արտահայտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկի չափով:
(95.4-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 95.5. ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ (ԳԵՐԱՏԵՍՉԱԿԱՆ) ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԳԵՈՂԵԶԻԱԿԱՆ ՖՈՆԴԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ, ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԵՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ԲԱԶՄԱՅՄԱՆ ՈՒ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ, ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱՂԻՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Պետական եւ տեղական նշանակության (զերատեսչական) քարտեզագրագեոդեզիական ֆոնդերի պահպանման, նյութերի եւ տվյալների բազմացման ու օգտագործման, տեղեկատվության տրամադրման սահմանված կարգը խախտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:
(95.5-րդ հոդվածը լրաց. 11.12.02 ՀՕ-495-Ն օրենք)

ԳԼՈՒԽ 8. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՒՏՈՒՄՆԵՐ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ, ԷԼԵԿՏՐՈՎԱԿԱՆ, ՋԵՐՄԱՅԻՆ ԵՎ ԱՏՈՄԱՅԻՆ ԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ (փոփ. 30.11.96 օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 96. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ, ՆՈՐՄԱՆԵՐԸ ԵՎ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Արդյունաբերության ճյուղերում եւ պետլեռտեխնոլոգիայի մարմինների վերահսկողությանը ենթակա օբյեկտներում աշխատանքի անվտանգ կատարման կանոնները, նորմաներն ու հրահանգները պաշտոնատար անձանց կողմից բազմիցս խախտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսուն տոկոսից մինչեւ դրա լրիվ չափը:
(02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՒՎԱԾ 96.1. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ ՍԱՀՄԱՆՈՂ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Աշխատանքի առողջ եւ անվտանգ կատարման պահանջներ սահմանող տեխնիկական կանոնակարգերը խախտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում գործատուի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:
Աշխատանքի առողջ եւ անվտանգ կատարման պահանջներ սահմանող տեխնիկական կանոնակարգերը մեկից ավելի անգամ խախտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում գործատուի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկի չափով:

(96.1-րդ հոդվածը լրաց. 24.03.05 ՀՕ-78-Ն օրենք)

**ՀՈՂՎԱԾ 97. ԱՏՈՄԱՅԻՆ ԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ
ԳՈՐԾՈՂ ՆՈՐՄԵՐԸ, ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԵՎ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ**

Ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառում գործող նորմերը, կանոնները
և հրահանգները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի
տասնապատիկից մինչև քսանապատիկի չափով:

(02.09.93, 30.11.96 օրենքների խմբագրությամբ)

**ՀՈՂՎԱԾ 97.1. ՊԵՏԱՏՈՄՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱԴՐԱԳՐԵՐԻ
ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ**

Ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառում գործունեություն իրականացնող
անձանց կողմից պետատոմհսկողության մարմինների կարգադրագրերի պահանջները
խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի
տասնապատիկից մինչև քսանապատիկի չափով:

(լրաց. 30.11.96 օրենք)

**ՀՈՂՎԱԾ 97.2. ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ ԱՆՁԱՆՑ ԿՈՂՄԻՑ ՄԻՋՈՒԿԱՅԻՆ ՏԵՂԱԿԱՅԱՆՔԻ,
ՌԱԴԻՈԱԿՏԻՎ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ՏԵՂԱԿԱՅԱՆՔԻ, ԻՈՆԱՑՆՈՂ
ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻՆ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ
ԱՇԽԱՏԱԿԱՐԳԸ ԿԱՄ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼ
ՀԱՐԿԱԴՐԵԼԸ**

Պաշտոնատար անձանց կողմից միջուկային տեղակայանքի, ռադիոակտիվ թափոնների
տեղակայանքի, իոնացնող ճառագայթման աղբյուրի անձնակազմին շահագործման
աշխատակարգը կամ անվտանգության կանոնների խախտելը հարկադրելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի
քսանապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով:

(լրաց. 30.11.96, փոփ. 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենքներ)

**ՀՈՂՎԱԾ 97.3. ՄԻՋՈՒԿԱՅԻՆ ՏԵՂԱԿԱՅԱՆՔԻ, ՌԱԴԻՈԱԿՏԻՎ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ
ՏԵՂԱԿԱՅԱՆՔԻ, ԻՈՆԱՑՆՈՂ ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐԻ
ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻՆ ԵՎ ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՇՏՈՆԵԱԿԱՆ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒՆ ԽՈՉԸՆԴՈՏԵԼԸ**

Միջուկային տեղակայանքի, ռադիոակտիվ թափոնների տեղակայանքի, իոնացնող
ճառագայթման աղբյուրի անձնակազմին և պաշտոնատար անձանց պաշտոնեական
պարտականությունները կատարելուն խոչընդոտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի
քսանապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով:

(97.3-րդ հոդ. լրաց. 30.11.96, փոփ. 16.12.05 ՀՕ-32-Ն օրենքներ)

**ՀՈՂՎԱԾ 97.4. ՊԵՏԱՏՈՄՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ
ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՇՏՈՆԵԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒՆ ԽՈՉԸՆԴՈՏԵԼԸ**

Պետատոմհսկողության մարմինների պաշտոնատար անձանց պաշտոնեական պարտականությունները կատարելուն խոչընդոտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկից մինչև քառասնապատիկի չափով:
(լրաց. 30.11.96 օրենք)

ՀՈՐՎԱԾ 97.5. ՎԹԱՐԻ ՓԱՍՏԸ ԹԱՔՑՆԵԼԸ, ՎԹԱՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԽԱԽՏԵԼԸ,
ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՅԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՄԽԱԼ
ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՂՈՐԴԵԼԸ

Միջուկային տեղակայանքում, ռադիոակտիվ թափոնների տեղակայանքում,
իննացնող ճառագայթման աղբյուրում վթարի փաստը թաքցնելը կամ վթարի վերաբերյալ տեղեկությունների հաղորդման կարգը խախտելը, շրջակա միջավայրի ճառագայթային աղտոտվածությանը վերաբերող տեղեկությունները թաքցնելը, իրավասու կազմակերպություններին ճառագայթային իրավիճակի վերաբերյալ սխալ տեղեկություններ հաղորդելը՝
առաջացնում են տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով:
(լրաց. 30.11.96 օրենք)

ՀՈՐՎԱԾ 97.6. ՄԻՋՈՒԿԱՅԻՆ ԵՎ ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԹԱՔՑՆԵԼԸ ԿԱՄ
ԱՂԱՎԱՂԵԼԸ

Ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառում միջուկային եւ ճառագայթային անվտանգության վերաբերյալ տեղեկությունները թաքցնելը կամ աղավաղելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչև երեսնապատիկի չափով:
(լրաց. 30.11.96 օրենք)

ՀՈՐՎԱԾ 98. ՊԱՅԹՈՒՑԻԿ ՆՅՈՒԹԵՐԸ ՊԱՀԵԼՈՒ, ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՒ
ԵՎ ՀԱՇՎԱՌԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ, ՆՈՐՄԱՆԵՐԸ ԵՎ
ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

Արդյունաբերության ճյուղերում եւ պետլեռտեխնոլոգիայի մարմինների վերահսկողությանը ենթակա օբյեկտներում պայթուցիկ նյութերը պահելու, օգտագործելու եւ հաշվառելու կանոնները, նորմաներն ու հրահանգները պաշտոնատար անձանց կողմից խախտելը՝
առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսուն տոկոսից մինչև հարյուր հիսուն տոկոսի չափով:
(02.09.93 խմբագրությամբ):

ՀՈՐՎԱԾ 99. ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԵՎ ՋԵՐՄԱՅԻՆ ԷՆԵՐԳԻԱՆ
ՇՈՒՅԼՈՐԵՆ ԾԱԽՍԵԼԸ
(99-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)

ՀՈՐՎԱԾ 100. ՄԻՆՉԵՎ 1000 ՎՈԼՏ ԼԱՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ
ԷԼԵԿՏՐԱՅԱՆՑԵՐԸ ՎՆԱՍԵԼԸ
(100-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 101. 1000 ՎՈԼՏԻՑ ԲԱՐՁՐ ԼԱՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՅՈՂ
ԷԼԵԿՏՐԱՑԱՆՑԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ԽԱԽՏԵԼԸ
(101-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 102. ԳԱԶԱՄՈՒՂՆԵՐԸ ՎՆԱՍԵԼԸ
(102-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 103. ԳԱԶԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐ
(103-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)

ՀՈՒՎԱԾ 104. ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ԷՆԵՐԳԱՏԵՂԱԿԱՑԱՆՔՆԵՐԸ
ԳՈՐԾՈՂ ՑԱՆՑԵՐԻՆ ԱՌԱՆՑ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ ԵՎ
ԷՆԵՐԳԱՍՊԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ
ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ԼԻԱԶՈՐՎԱԾ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԳՈՐԾԱՐԿՄԱՆ
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՑՆԵԼԸ

Նոր կառուցվող եւ վերակառուցվող էներգատեղակայանքները գործող ցանցերին
առանց էներգետիկայի բնագավառում եւ էներգասպառման ոլորտում պետական
տեխնիկական

վերահսկողություն իրականացնող լիազորված պետական մարմնի գործարկման
եզրակացության միացնելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված
նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկի չափով, իսկ պաշտոնատար անձանց
նկատմամբ՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափով:

(104-րդ հոդվածը փոփ. 25.05.95, 14.12.04 ՀՕ-37-Ն, 08.12.05 ՀՕ-1-Ն օրենքներ)

ՀՈՒՎԱԾ 104.1. ԷՆԵՐԳԱՊԵՏՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԿԱՄ ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՍՏԱԿԱՐԱՐՈՂ
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱՆՑԿԱՑՎՈՂ ԷԼԵԿՏՐԱՍՊԱՌՄԱՆ
ՌԵԺԻՄԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԻՆ ԽՈՉՆԴՈՏԵԼԸ ԿԱՄ ԹՈՒՅԼ ՉՏԱԼԸ
(104.1-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)
(Ընդունվել է 25.05.95):

ՀՈՒՎԱԾ 104.2. ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ, ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐՈՒՄ ԵՎ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԱՊՕՐԻՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ
ՍՆՈՒՑՈՒՄ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ,
ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐՔԻՆ
ԷԼԵԿՏՐԱՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ԳԾԵՐԻՆ ԿԱՄ ԷԼԵԿՏՐԱՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ
ԿՈՆՏԱԿՏԱՅԻՆ ՑԱՆՑԻՆ ԱՅԼ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ ՄԻԱՑՆԵԼՈՒ
ԱՊՕՐԻՆԻ ԹՈՒՅԼՎՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼԸ
(104.2-րդ հոդվածն ուժը կորցրել է 14.12.04 ՀՕ-37-Ն օրենք)
(Ընդունվել է 25.05.95):

ՀՈՒՎԱԾ 104.3. ԷՆԵՐԳԱՊԵՏՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՍՏԱԿԱՐԱՐՈՂ
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԻՆ
ՄԻԱՑՆԵԼՈՒ ԱՊՕՐԻՆԻ ԹՈՒՅԼՎՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼԸ, ԿԱՄ
ԱՊՕՐԻՆԻ ՄԻԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ՉՎԵՐԱՑՆԵԼԸ ԿԱՄ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ
ԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ՄԱՍԿԱՐԱՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԳՐԱՖԻԿԸ ԽԱԽՏԵԼԸ

